

Lena Posner-Körösi, ordförande Judiska Församlingen

Minnesafton i synagogan 27/1 - 2008

Representanter för Sveriges regering och riksdag, Mr Ambassadors, distinguished guests, kära vänner.

Ännu ett år har passerat, än en gång befinner vi oss i Stockholms synagoga för att ihågkomma Förintelsens fasor, och befrielsen av Auschwitz.

För varje år blir ni färre som kan vittna, ni som varit med och upplevt historiens värsta brott mot mänskligheten, den systematiska utrotningen av 6 miljoner judar, varav 1,5 miljoner barn.

Er insats är ovärderlig när ni besöker svenska skolor och berättar om era upplevelser.

Ni är de sista som var med och kan vittna, men inte de sista som kan berätta.

Det projekt som nu pågår; att tillsammans med era barnbarn, dvs den tredje generationen, vara ute i skolorna för att snart helt överlämna vittnesskildringarna till dem, är oerhört viktigt och värdefullt.

Det är kanske lättare för tredje generationen att föra detta uppdrag vidare än för oss som tillhör andra generationen.

Vi, som är barn till dem som överlevde, har vuxit upp med våra föräldrars sorg och smärta. Och ofta tystnad om det de varit med om. Detta har satt djupa spår hos oss. Våra barn, tredje generationen, är inte lika märkta av Förintelsens trauma, och kan därför på ett bättre sätt föra berättelserna vidare.

Vid Stockholms Internationella Forum om Förintelsen år 2000 enades statsmännen om en deklaration som avslutades med följande ord;

"Vårt åtagande måste vara att minnas offren, respektera de överlevande, och stärka mänsklighetens gemensamma strävan om ömsesidig förståelse och rättvisa."

Som ett resultat av denna deklaration har vi i Sverige sedan åtta år en nationell minnesdag, vars officiella namn är;

Förintelsens minnesdag – för människovärde och demokrati.

Som ett ytterligare resultat av statsmännens deklaration inrättades för 5 år sedan en ny myndighet i Sverige - Forum för Levande Historia.

Dess uppdrag är att "främja arbete med, diskussion om och reflektion över demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter utifrån historiska perspektiv, från Förintelsen och svensk nutidshistoria".

Detta låter heltäckande, men låt mig få uttrycka att det finns anledning till viss oro.

Det finns en risk med att utgångspunkten, som skall vara Förintelsen, vilket slogs fast i direktiven, blir urvattnad, och att kunskapen om Förintelsens fasor därmed trivialiseras och marginaliseras.

Förintelsen, folkmordet på sex miljoner judar, var unik, och det är viktigt att framhäva detta när man uppmärksammar andra folk- och massmord. Alla nazismens offer var inte judar. Men alla judar var nazismens offer. Det är detta som gör Förintelsen unik, och samtidigt dess lärdomar universella.

Har det hänt en gång kan det hända igen; har det hänt judarna kan det hända ett annat folk.

Och vi alla, såväl judar som icke-judar, har ett ansvar att bekämpa judehatet, men också andra former av hat mot grupper och individer.

Men för detta behövs inte bara kunskap utan också vilja!

Det räcker inte att upprepa, särskilt på minnesdagen att "Förintelsen aldrig får upprepas, aldrig får hända igen". Var och en av oss – medborgare, opinionsbildare och politiker – måste höja våra röster när människor med annan hudfärg, från andra länder och kulturer förföljs och diskrimineras.

Vi måste kräva att lagstiftningen om hatbrott tillämpas när vi judar och våra institutioner utsätts för hot och våld oavsett om hotet kommer från höger eller vänster, från nazister eller islamister – men också när homosexuella, invandrare, muslimer, och andra minoritetsgrupper trakasseras, misshandlas och mördas.

Jag vill här idag, i namn av mina farföräldrar och släktingar, men också som talesperson för Sveriges judar, vädja till den svenska regeringen och riksdagen, att inte låta minnet av och kunskapen om Förintelsen bli urvattnat.

För endast genom ständig påminnelse om Förintelsen – dess både unika och universella karaktär – kan vi gemensamt arbeta för ett samhälle som på allvar menar att hatet och våldet i vårt samhälle är oförenligt med de värderingar vi omfamnar, nämligen att alla människor är lika mycket värda.

Lena Posner-Körösi

Program 27 januari 2008

Peter Bothén på klarinett – tack!

Detta var **elever** från judiska högstadiet i Vasa Real.

Tidigare idag har en lärare vid namn Jan-Erik Lundberg i Helsingborg fått ta emot ett pris från Michael A Frieds stiftelse ur Hédi Frieds hand. Det är ett årligt pris instiftat för den lärare i Sverige som utmärkt sig genom sitt arbete i skolan i kampen för demokratiska värden och skyddet av mänskliga rättigheter.

En myndighet som dagligen bedriver arbetet med kunskapsöverföring om Förintelsens fasor och de lärdomar vi kan och måste dra av dessa är Forum för Levande Historia. Jag lämnar nu över ordet till dess överintendent, **Eskil Franck**.

1:e konsertmästare **Semmy Stahlhammer** skall framföra ett stycke av Johan Sebastian Bach...

Näste talare har i många år engagerat sig för att sprida information om sina egna och andras upplevelser under Förintelsen. Själv var han ett av de få barn som överlevde. Idag är han ordförande i Centralrådet för Förintelsens Överlevande. **Tobias Rawet** – varsågod.

I år fyller staten Israel 60 år.

Många av oss har funderat över hur det hade sett ut för Europas judar om staten Israel istället hade firat 70 år i år.

Näste talare är Israels ambassadör till Sverige, **Ambassadör Eviatar Manor**.

Dikt - Bert Kolker och musik - Semmi Stahlhammer

Amanda Glans tillhör 3e generationen, dvs hon är barnbarn till överlevande från Förintelsen.

Näste talare är kvällens huvudtalare. Det är första gången vi har förmånen att ha **Jan Björklund**, Sveriges utbildningsminister och folkpartiets ordförande här som talare i vår synagoga. Jan Björklund behöver ingen närmare presentation. Du är varmt välkommen!

Får jag än en gång välkomna **Semmy Stahlhammer**...

Kantor **Paul Heller** kommer att leda oss i två böner. Jag ber er alla att resa på er.

När vi lämnar synagogan passerar vi minnesmonumentet med 8000 namn. Det är namn på våra anhöriga som mördades under Förintelsen. Detta monument invigdes i september 1998

Vid minnesmonumentet tar även stråket vid som knyter an till Raoul Wallenbergs Torg.

På så sätt minns vi också den svenske diplomaten och hjälten Raoul Wallenberg som räddade tusentals ungerska judar undan Förintelsen.

